

BROEDVOGELS VAN HET BEEKBERGERWOUD IN 2005

Gerrit de Jong en Gerrian Tacoma

In 2005 is voor het dertiende achtereenvolgende jaar een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in een deel van het voormalige Beekbergerwoud (Het Woud). Dit gedeelte ligt in een hoek ten westen van de A50 en ten noorden van de Woudweg.

Natuurontwikkeling

Toen er in 2003 na jaren van betrekkelijke stilte heel veel publiciteit was rond de natuurontwikkeling in het Beekbergerwoud, kregen de tellers de indruk dat er nu op korte termijn veel zou veranderen. Grote veranderingen zijn echter tot nu toe uitgebleven.

Natuurmonumenten is van plan om in 2006 echt te beginnen met de werkzaamheden. Om te beginnen zullen delen van het gebied geploegd worden om zaden van bomen meer kans te geven om te ontkiemen. Op dit moment is nog niet duidelijk of het ploegen voor of na het broedseizoen zal gebeuren. Er zal uiteraard rekening gehouden worden met de flora- en faunawet, dus tijdens het broedseizoen zullen geen werkzaamheden plaatsvinden die tot verstoring van de vogels kunnen leiden.

Werkwijze BMP

Er werd dit jaar geteld door Aagje van der Wulp, Mariet Corstiaensen, Harm Schoten, Koos Middelkamp, Marten Tacoma, Gerrit de Jong en Gerrian Tacoma. In tabel 1 staat een overzicht van de bezoekdata en -tijden.

Tabel 1 Bezoekdata en -tijden

datum	tijd (aantal minuten)
26 maart	6.00 - 8.15 (135)
10 april	6.15 - 9.15 (180)
24 april	5.45 - 9.30 (225)
8 mei	5.30 - 10.15 (285)
22 mei	5.00 - 7.55 (175)
5 juni	4.45 - 7.45 (180)
19 juni	4.45 - 8.20 (215)
3 juli	4.45 - 8.15 (210)

Het gebied is geïnventariseerd volgens de uitgebreide territoriumkartering. Hierbij werd door twee tot drie mensen een ronde gelopen door het gebied. De territoriumindicerende waarnemingen van alle vogelsoorten werden genoteerd op een veldkaart schaal 1:4000. Territoriumindicerende waarnemingen verschillen per vogelsoort. In de meeste gevallen betreft het zingende of baltsende mannetjes, paartjes, vogels met voer of nestmateriaal, nestvondsten en jonge vogels.

De tellingen vinden bij voorkeur plaats op zondag, omdat dat de geluidsoverlast van de A50 het kleinst is. Alleen de eerste telling is dit jaar op zaterdag uitgevoerd, omdat alle tellers al andere plannen hadden voor de paaszondag.

Bij ieder bezoek is de looproute op een ander punt gestart om niet steeds op ongeveer hetzelfde tijdstip op dezelfde plaats te zijn. Alle waarnemingen zijn overgezet op aparte kaarten, voor iedere soort één. Daarna vond de interpretatie plaats met behulp van de BMP-handleiding van SOVON (Van Dijk, 2004).

Resultaten

De weersomstandigheden tijdens de tellingen waren vrij redelijk. Op 8 mei en 5 juni vielen enkele buien en op 3 juli was er in het begin wat motregen. Tijdens de overige telrondes was het rustig en droog weer.

In tabel 2 staat een overzicht van alle soorten die in de jaren 1993 tot en met 2005 zijn geteld als broedvogel. Net als in voorgaande jaren zijn grote verschuivingen uitgebleven. De kauw doet het voor het tweede achtereenvolgende jaar slecht. Het aantal spreeuwen is echter fors toegenomen. Beide soorten zitten vooral in de populieren in de houtwal die het dichtst bij de A50 ligt. Deze populieren gaan hard achteruit in vitaliteit. Mogelijk zijn ze hierdoor voor de spreeuwen aantrekkelijker geworden en worden ze voor de grotere kauw juist steeds ongeschikter.

Een opvallende nieuwkomer was dit jaar de roodborstapuit. Deze soort stond als 'kwetsbaar' op de Rode Lijst, maar heeft zich dusdanig weten te herstellen dat hij hier in 2004 van af gehaald is.

Rode Lijst

Op verzoek van Natuurmonumenten hebben we een overzicht gemaakt van Rode Lijstsoorten die sinds 1993 in het Woud gebroed hebben. In tabel 3 staat een overzicht van deze soorten.

Tabel 3 Overzicht van soorten van de Rode Lijst

soort	aantal jaar aanwezig	maximum aantal
boomvalk	7	1
kwartelkoning	1	1
zomertortel	1	1
koekoek	5	1
groene specht	1	1
nachtegaal	6	4
spotvogel	12	4
matkop	13	4
huismus	6	5
ringmus	5	5

Uit dit overzicht blijkt dat het Woud nog geen paradijs voor Rode Lijstsoorten genoemd kan worden. Hopelijk komt hier over enige jaren verandering in als de door Natuurmonumenten geplande maatregelen zijn uitgevoerd.

Gebruikte literatuur

Dijk, A.J. van, 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON vogelonderzoek Nederland/CBS Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels, 2004. Vogelbescherming Nederland, Tirion Natuur en Sovon, ISBN 90 5210 598 7

Tabel 2 Overzicht van alle waargenomen broedvogels in BMP Het Woud van 1993 t/m 2005 (49.0 ha)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *	2002	2003	2004	2005
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Wilde eend	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Havik	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Buizerd	1	0	0	0	1	3	1	2	0	1	1	1	1
Torenvalk	0	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Boomvalk	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0
Fazant	3	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwartelkoning	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Holenduif	1	0	0	1	5	1	0	1	1	1	2	0	1
Houtduif	28	19	18	17	21	14	10	12	5	12	5	4	8
Turkse tortel	1	1	1	1	2	1	3	2	0	1	1	1	3
Zomertortel	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koekoek	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Steenuil	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groene specht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Grote bonte specht	2	3	4	1	3	0	1	0	0	3	3	1	2
Kleine bonte specht	2	0	0	0	1	0	2	1	0	0	1	2	1
Boompieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Winterkoning	40	47	48	34	31	30	33	35	38	44	43	43	49
Heggenmus	7	15	8	8	15	5	6	10	6	13	11	16	15
Roodborst	4	3	7	4	2	6	8	9	8	6	8	8	10
Nachtegaal	3	3	4	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0
Gekraagde roodstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Merel	19	26	20	29	16	21	20	27	15	35	21	14	18
Zanglijster	0	1	6	1	3	3	4	7	4	7	12	11	14
Grote lijster	2	1	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0
Sprinkhaanzanger	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bosrietzanger	3	3	2	1	2	3	2	5	0	0	2	1	3
Kleine karekiet	0	0	1	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0
Spotvogel	4	3	3	1	3	1	2	1	1	0	2	4	3
Braamsluiper	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
Grasmus	3	6	3	7	7	7	7	9	6	9	10	11	7
Tuinfluit	9	6	4	16	25	15	11	13	16	11	12	16	14
Zwartkop	17	20	20	14	16	20	29	27	18	25	22	28	31
Tjiftjaf	26	21	27	24	31	47	34	27	28	37	32	38	31
Fitis	0	0	0	3	3	1	0	1	2	2	1	1	0
Bonte vliegenvanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
Staatmees	1	1	2	4	1	2	3	2	1	5	5	4	3
Glanskop	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	3
Matkop	2	1	2	4	1	2	2	3	2	3	4	3	2
Kuifmees	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pimpelmees	7	7	4	6	9	5	10	6	1	10	10	6	13
Koolmees	18	17	13	19	25	27	16	17	6	30	20	17	19
Boomklever	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0
Boomkruiper	3	6	8	6	11	8	6	7	4	9	6	7	8
Gaai	2	2	2	3	4	1	4	2	1	6	5	4	3
Ekster	6	8	3	5	3	2	1	2	0	4	2	1	3
Kauw	9	2	4	10	9	14	10	17	n.g.	12	19	2	2
Zwarte kraai	4	5	6	6	9	4	7	4	0	7	8	5	8
Spreeuw	8	4	12	6	14	16	14	14	n.g.	14	10	14	29
Huisemus	n.g.	n.g.	3	5	3	2	1	1	0	0	0	0	0
Ringmus	5	4	0	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0
Vink	7	3	8	9	8	5	7	5	10	10	11	8	15
Groenling	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1
Rietgors	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Aantal soorten	34	35	36	34	40	32	32	30	23	32	36	34	33
Aantal broedparen	251	246	254	254	297	272	258	271	176	324	297	279	324
Aantal paren/ha	5,1	5,0	5,2	5,2	6,1	5,6	5,3	5,5	3,6	6,6	6,1	5,7	6,6

n.g. = niet geteld

* = MKZ-crisis